

principio versus busus. Ad sensum nihil, parumve in Aver. 12. Deus iudex justus, fortis, & patiens numquid irascitur per singulos dies?

Justum ad iudicium meum à Domino. Hieronymus, & alii. Cyprianus, aut securum in Deo, vel super Deum. **אֱלֹהִים מְבָנֶן בָּהַל Elohim magibus.** Legefine Pial. quoniam. Illud expressit ea lectio recitata à Chrysostomo ònepreparatus. Acutè Augustinus, quem sequuntur Thomas, & Ludolphus, hoc adiutorium, nre, ut ipse legit, auxilium, distinguunt à misericordi auxilio, quod peccatori datum ex mera gratia. Iusto autem ex quadam etiam justitia: Quoniam, si quum peccatores estemus, Christus pro nobis mortuus est, & pietatis misericordia nobis applicavit: quoniam magis nunc iustificari laui erimus ab ipsius hoc est, à iusta vindicta, qua punxit peccatores, ut exponit item Augustinus: Annotat Bruno, qui David prius dixerat: **Judex me Domine fecundum iustitiam meam,** ne putarent arrogans, adiecerit verba Christofomus & sicut volunt denotari iustitiam petitionis. Quare, ait ille, supernum auxilium si impetrare volumn, eum petenda, quia etiam iusti habent rationem, quis petenda, et item deletaria rationem, qualis non est vindicta de inimicis, aut immoderata exterorum bonorum cupiditas.

Qui falso factus rectus corde. Qui non defecit in restitutio virtutis, inquit Basilius, & Euthymius: qui in intentione in Deum, ait Thomas, & Ludolphus: qui temere supradistinguebat à cordibus, & per illos carnaliam delectationem interpretabatur. Augustinus monet: nunquam enim Deum falsos facere rectos rebus, quia illam male sunt: Unde tribus quidem rebus in alio Psalmo c, interpretabatur: defecere autem cordi tollit, postquam providit quis Deum in conspectu suo à dectris exire, item, dedisse letitiam Deum in corde, quando si quavis lumen vulnus in aliud d, bonis cogitationibus. Celsidorus ait, ex partis superioris per eorū significative sanctorum, colligi cam quae pertinet ad inferiorem designatam per rem, B. Thomas restituendum per eam pertinente ad intentionem: & hac si recta sit, parum referte quid in rebus delectatio residet.

Omnis virtus rectitudine quedam est, definiturque ab Augustino bona qualitas mentis, qua recte vivitur, quam nemo maliter uitit, quas Deus in homine sine homine operatur. Guilielmus, Parisiensis in hoc restituendum spectat, ut recte inter extrema non virtus: est: & hoc modo virtus moralis recta dici potest, sed inter, vel potius intra primam causam, vel ultimum finem, hoc est, Deum, cui, uera ratio convenientiaque reflectione, seu invocazione ad seipsum, per intentiones & medit. in Deum non directa. Non faciunt bonos vel malos more, ait Augustinus, nisi boni, vel mali amores. Pravitate ergo nostra à restitutio Dei longe sumus, unde rectum amando corrigimur, ut recte recte adhuc esse possumus. Per frequens est rectum, & recto corde hominem in Scripturam mentio. Vocatur etiam rectus Dominus, Spiritus, leuita, via, iudicium, terra, iter, opus, callis, cor, frenum, ingressus, &c. Significativa aquitas, & aquitas grata similitudine, facilis & confians, ac firma: plana, simplex, sine fuso vivendi, agendi, loquendi ratio: ut non ambias, non similes, non pretendas, non aliud agere videabis, quoniam aliud agas: non fingi præfere te alteri, quoniam tibi præfles, nam haec Lactantius, Cicerone in hoc probans, negat simplicis & aperti hominis est, sed malitiosi portus, & aliud, & fallacis, & subdoli. Sæpe etiam synonymum iustitiae est restitudo, ut copiose demonstrat Antelius.

Peculiaris modo appellatur rectus corde interdum, qui numquam deflexerunt à restitutio per actum peccati, vel excederunt à gratia, quam semel accepterunt. Sic in Psalm. XXXI: invitamus ad latitudinem, & exultandum in Domino iusti, sed recti corde ad gloriam, quod plus est: quemadmodum & magis illud est, quam à peccatis converti. Justificatum à iuis peccatis quamvis restituat, aperte correctius dixeris, quam rectum. Legge Toletrum, Marzarium, & quod diximus ad Capitulum Ecclæsiæ, & Capite secundo Actuum, de hominis restituendis atque simplicitate distendo: præterea Bernardum m, quoniam ex recta corporis forma mensuram, & voluntatem testam esse debere argumentatur, in Sem. 22, quod citato primo loco, & supra in Plaum quartum artigimus.

Acta Augustini, & a liorum distinctione.

a Rem. 5. b. 2. de Trin. cap. 16. Bruni & aliorum sententia.

d. 27. 9. 7. Celsidori sententia. B. Thom.

Omnis virtus restituens, & eius definitione est. d. 27. 12. Restitudo in quo spe- decit, & nonnullis.

Non faciunt bonos vel malos mo- res nisi boni, vel mali amores.

Restitudo que sit.

Lactantius & Ciceronius confessio, g. 6. 1. 12.

Restitudo synonimum iustitiae, h. Dialog. de Viris.

1. 12.

Peculiaris modo rectus corde in- terdum ap- pertentur, i. vers. ult.

Invenitur ad ex- ultandum, & exulta- dum in Do- mino, & Do- mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, & Do-

mino, &

citur inferre, vel immittere, vel effundere; Nemo alii codices, & Piatensis, Vaticanum & Ambrosianum, enim, ait, infert iram alii; sed ipse quidem haberet iram, supplicium autem infert alii; Eadem Basilius & Euthymius.

In Ecclesiasticis. *Nunquid transiit per singulos dies?* Seram numinis esse vindictam proprio docet Plutarachus opusculo, idemque multis exemplis ad agiis & sententiis est, ex quibus collegit Boethius aliquas, & fuit in Stobaeo nonnulla, *Per fin'ulos dies?* statim, ut mulet, aut *singula momenta*, ut exponit Cairodorus, vel *tempor*, *vol'pos*, ac, ita dicam, *ordinari* Hebraicæ, *rosa die*, aut *omni die*.

Vers. 13.) Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit; acutum suum tendet, & paravit illum.

Vers. 14.) Et in eo paravit vasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit.

Longanimis est Deus quidem, nec iracundus per singulos dies: attamen, & Impi, scitote, nisi resipescatis, vos interitus brevi. Et enim extractum iam gladium a vagina torquebit in vos: immo in arcu extensis, ut etiam atra, quam vocat Joannes *secundum ad radicos arboris*, ut multis exemplis Didymus offendit, & Hieronymus *f.* Principia sunt, quoniam præsumuntur que ruerant Pharaoni à Molo gladium Hebrei, contra ipsos, & id est, scissivissimum per certionem cum verbis Christi David orabat: *Eruat fratre Deus animam meam*; Amos a dicit: *In gladio interiurunt omnes peccatores populi*. Apud alios Prophetae, maximè apud Agagitem ita crebro ultrapatus gladius, necnon pro hoste armato, & exercitu integrò nudare quoque & evanescere gladium, occidere efly. Quidquid ergo pungit, & percudit, & torquet, & cruciat, scripturis sanctis gladius appellatur, ait Hieronymus *z.* Inde vero est, quod Hebreus *מִשְׁכָלָה* in libro Job a veritate interpretetur pluraliter: nam *מִשְׁכָלָה* est excusatur, quia è longo colimatur, ut annotant in Caput XX. a Job, Gregorius, Beda, Philippus, Thomas. Jungunt hic & alibi *לְפָנֵי* in Scriptura gladius, arcuque: quia erat hæc universa, vel pax ipsius armaturam illustemporis in Syria, & Asyria: unde Jacob dicit de parte Ioseph, *cam dicebat te tulisse de manu Amoribus in gladio*, & in Syria suo. Davide negans collocare se ipsum in armis: *Nec enim (inquit) in arcu mea sperabo*. *Et gladius meus non abs me.* Et Deus dixit Ioseph duos se reges ex eius de locis suis, non in gladio, & arcu illius: & Rex Messias potestissimus accingitur ad gladio, & ejusque sagitta curta sunt: & idem, ac etiam predicatori bene instrutus, dicitur habere os quasi gladium acutum, & cœlum sicut *figurata estella*.

Nil neceste ad monasteria, figurete hæc dicit, & accommodate ad caput crassiorum, etiam hominum, & ad magisteriendum, atq; hos ipsos loquenditribiles modos indicate bonitatem divinam, quia præmoneat, & de significatione ut iugis: Unde nec debetur Deus gladium vibrans, sed jaculans, sed volens, ut Chrysostomus obliterat, & Didymus, Theodosius, Cyrilius, Basilius, & Hilarius *i.* Id sibi fortior velut gladius in ore Christi ex utraque parte acutus *x.* Relyz in manibus: quia gratiam offert, minus ferit solum terret. De utilitate ministrorum istarum aliarum Chrysostomus *l.*

Nisi conversi fueritis? Hieronymus: Non convertentis gladium suum acutum. Augustinus, & Cairodorus, & Hieronymus *m.* *Nisi convertimini*, vel, *convertamini*: ut leuitus quoque Piatensis Vaticanum, & Ambrosianum, ex Hebreo, *st. non convertis, ne tempore impius in loquacitate*, addit Chaldaeus ad timorem eum, nimirum Dei, *id est* *ludibri* hebrei & inter lida potest de Saul, nisi recesserit a consilio, & e aaru occidendum non aliique de cedem, & electoribus accipiunt, quæ sunt in sequentibus versibus: *Nisi conversi fueritis* *sunt gladium suum vibrabit*, &c. *Este pastores*, &c. Id est, in eadem incidit cum suis, quæ contra me paraverunt. Pominens Burgenus poterat hanc esse adhortationem ad Semei, & Siba filium Bochri, ne perirent sicut Saul gladio, quo ipse occidit, & sagittis quibus vulneratus est *e.* Lyranus, & Cajetanus prædictio non mortis Saul. Ex modo autem hoc loquenlo, *Nisi conversi fueritis*, colliguntur tandem hominem per aliquam peccata esse avernum a Deo, & extra gratiam, quamvis non peniteat: &, si peniteat, in eam redire: & idcirco mortalia diungui à venialibus peccatis.

Gladium suum vibrabit. Non vibravit, ut habent

vers. 15. 16. 17. Burgenus expedito, & *vers. 18. 19.* Litanus & Cajetani. *vers. 20. 21.* Burgenus expedito, & *vers. 22. 23.* Tertius & Cajetanus. *vers. 24. 25.* Burgenus expedito, & *vers. 26. 27.* Tertius & Cajetanus. *vers. 28. 29.* Burgenus expedito, & *vers. 30. 31.* Tertius & Cajetanus. *vers. 32. 33.* Burgenus expedito, & *vers. 34. 35.* Tertius & Cajetanus. *vers. 36. 37.* Burgenus expedito, & *vers. 38. 39.* Tertius & Cajetanus. *vers. 40. 41.* Burgenus expedito, & *vers. 42. 43.* Tertius & Cajetanus. *vers. 44. 45.* Burgenus expedito, & *vers. 46. 47.* Tertius & Cajetanus. *vers. 48. 49.* Burgenus expedito, & *vers. 50. 51.* Tertius & Cajetanus. *vers. 52. 53.* Burgenus expedito, & *vers. 54. 55.* Tertius & Cajetanus. *vers. 56. 57.* Burgenus expedito, & *vers. 58. 59.* Tertius & Cajetanus. *vers. 60. 61.* Burgenus expedito, & *vers. 62. 63.* Tertius & Cajetanus. *vers. 64. 65.* Burgenus expedito, & *vers. 66. 67.* Tertius & Cajetanus. *vers. 68. 69.* Burgenus expedito, & *vers. 70. 71.* Tertius & Cajetanus. *vers. 72. 73.* Burgenus expedito, & *vers. 74. 75.* Tertius & Cajetanus. *vers. 76. 77.* Burgenus expedito, & *vers. 78. 79.* Tertius & Cajetanus. *vers. 80. 81.* Burgenus expedito, & *vers. 82. 83.* Tertius & Cajetanus. *vers. 84. 85.* Burgenus expedito, & *vers. 86. 87.* Tertius & Cajetanus. *vers. 88. 89.* Burgenus expedito, & *vers. 90. 91.* Tertius & Cajetanus. *vers. 92. 93.* Burgenus expedito, & *vers. 94. 95.* Tertius & Cajetanus. *vers. 96. 97.* Burgenus expedito, & *vers. 98. 99.* Tertius & Cajetanus. *vers. 100. 101.* Burgenus expedito, & *vers. 102. 103.* Tertius & Cajetanus. *vers. 104. 105.* Burgenus expedito, & *vers. 106. 107.* Tertius & Cajetanus. *vers. 108. 109.* Burgenus expedito, & *vers. 110. 111.* Tertius & Cajetanus. *vers. 112. 113.* Burgenus expedito, & *vers. 114. 115.* Tertius & Cajetanus. *vers. 116. 117.* Burgenus expedito, & *vers. 118. 119.* Tertius & Cajetanus. *vers. 120. 121.* Burgenus expedito, & *vers. 122. 123.* Tertius & Cajetanus. *vers. 124. 125.* Burgenus expedito, & *vers. 126. 127.* Tertius & Cajetanus. *vers. 128. 129.* Burgenus expedito, & *vers. 130. 131.* Tertius & Cajetanus. *vers. 132. 133.* Burgenus expedito, & *vers. 134. 135.* Tertius & Cajetanus. *vers. 136. 137.* Burgenus expedito, & *vers. 138. 139.* Tertius & Cajetanus. *vers. 140. 141.* Burgenus expedito, & *vers. 142. 143.* Tertius & Cajetanus. *vers. 144. 145.* Burgenus expedito, & *vers. 146. 147.* Tertius & Cajetanus. *vers. 148. 149.* Burgenus expedito, & *vers. 150. 151.* Tertius & Cajetanus. *vers. 152. 153.* Burgenus expedito, & *vers. 154. 155.* Tertius & Cajetanus. *vers. 156. 157.* Burgenus expedito, & *vers. 158. 159.* Tertius & Cajetanus. *vers. 160. 161.* Burgenus expedito, & *vers. 162. 163.* Tertius & Cajetanus. *vers. 164. 165.* Burgenus expedito, & *vers. 166. 167.* Tertius & Cajetanus. *vers. 168. 169.* Burgenus expedito, & *vers. 170. 171.* Tertius & Cajetanus. *vers. 172. 173.* Burgenus expedito, & *vers. 174. 175.* Tertius & Cajetanus. *vers. 176. 177.* Burgenus expedito, & *vers. 178. 179.* Tertius & Cajetanus. *vers. 180. 181.* Burgenus expedito, & *vers. 182. 183.* Tertius & Cajetanus. *vers. 184. 185.* Burgenus expedito, & *vers. 186. 187.* Tertius & Cajetanus. *vers. 188. 189.* Burgenus expedito, & *vers. 190. 191.* Tertius & Cajetanus. *vers. 192. 193.* Burgenus expedito, & *vers. 194. 195.* Tertius & Cajetanus. *vers. 196. 197.* Burgenus expedito, & *vers. 198. 199.* Tertius & Cajetanus. *vers. 200. 201.* Burgenus expedito, & *vers. 202. 203.* Tertius & Cajetanus. *vers. 204. 205.* Burgenus expedito, & *vers. 206. 207.* Tertius & Cajetanus. *vers. 208. 209.* Burgenus expedito, & *vers. 210. 211.* Tertius & Cajetanus. *vers. 212. 213.* Burgenus expedito, & *vers. 214. 215.* Tertius & Cajetanus. *vers. 216. 217.* Burgenus expedito, & *vers. 218. 219.* Tertius & Cajetanus. *vers. 220. 221.* Burgenus expedito, & *vers. 222. 223.* Tertius & Cajetanus. *vers. 224. 225.* Burgenus expedito, & *vers. 226. 227.* Tertius & Cajetanus. *vers. 228. 229.* Burgenus expedito, & *vers. 230. 231.* Tertius & Cajetanus. *vers. 232. 233.* Burgenus expedito, & *vers. 234. 235.* Tertius & Cajetanus. *vers. 236. 237.* Burgenus expedito, & *vers. 238. 239.* Tertius & Cajetanus. *vers. 240. 241.* Burgenus expedito, & *vers. 242. 243.* Tertius & Cajetanus. *vers. 244. 245.* Burgenus expedito, & *vers. 246. 247.* Tertius & Cajetanus. *vers. 248. 249.* Burgenus expedito, & *vers. 250. 251.* Tertius & Cajetanus. *vers. 252. 253.* Burgenus expedito, & *vers. 254. 255.* Tertius & Cajetanus. *vers. 256. 257.* Burgenus expedito, & *vers. 258. 259.* Tertius & Cajetanus. *vers. 260. 261.* Burgenus expedito, & *vers. 262. 263.* Tertius & Cajetanus. *vers. 264. 265.* Burgenus expedito, & *vers. 266. 267.* Tertius & Cajetanus. *vers. 268. 269.* Burgenus expedito, & *vers. 270. 271.* Tertius & Cajetanus. *vers. 272. 273.* Burgenus expedito, & *vers. 274. 275.* Tertius & Cajetanus. *vers. 276. 277.* Burgenus expedito, & *vers. 278. 279.* Tertius & Cajetanus. *vers. 280. 281.* Burgenus expedito, & *vers. 282. 283.* Tertius & Cajetanus. *vers. 284. 285.* Burgenus expedito, & *vers. 286. 287.* Tertius & Cajetanus. *vers. 288. 289.* Burgenus expedito, & *vers. 290. 291.* Tertius & Cajetanus. *vers. 292. 293.* Burgenus expedito, & *vers. 294. 295.* Tertius & Cajetanus. *vers. 296. 297.* Burgenus expedito, & *vers. 298. 299.* Tertius & Cajetanus. *vers. 300. 301.* Burgenus expedito, & *vers. 302. 303.* Tertius & Cajetanus. *vers. 304. 305.* Burgenus expedito, & *vers. 306. 307.* Tertius & Cajetanus. *vers. 308. 309.* Burgenus expedito, & *vers. 310. 311.* Tertius & Cajetanus. *vers. 312. 313.* Burgenus expedito, & *vers. 314. 315.* Tertius & Cajetanus. *vers. 316. 317.* Burgenus expedito, & *vers. 318. 319.* Tertius & Cajetanus. *vers. 320. 321.* Burgenus expedito, & *vers. 322. 323.* Tertius & Cajetanus. *vers. 324. 325.* Burgenus expedito, & *vers. 326. 327.* Tertius & Cajetanus. *vers. 328. 329.* Burgenus expedito, & *vers. 330. 331.* Tertius & Cajetanus. *vers. 332. 333.* Burgenus expedito, & *vers. 334. 335.* Tertius & Cajetanus. *vers. 336. 337.* Burgenus expedito, & *vers. 338. 339.* Tertius & Cajetanus. *vers. 340. 341.* Burgenus expedito, & *vers. 342. 343.* Tertius & Cajetanus. *vers. 344. 345.* Burgenus expedito, & *vers. 346. 347.* Tertius & Cajetanus. *vers. 348. 349.* Burgenus expedito, & *vers. 350. 351.* Tertius & Cajetanus. *vers. 352. 353.* Burgenus expedito, & *vers. 354. 355.* Tertius & Cajetanus. *vers. 356. 357.* Burgenus expedito, & *vers. 358. 359.* Tertius & Cajetanus. *vers. 360. 361.* Burgenus expedito, & *vers. 362. 363.* Tertius & Cajetanus. *vers. 364. 365.* Burgenus expedito, & *vers. 366. 367.* Tertius & Cajetanus. *vers. 368. 369.* Burgenus expedito, & *vers. 370. 371.* Tertius & Cajetanus. *vers. 372. 373.* Burgenus expedito, & *vers. 374. 375.* Tertius & Cajetanus. *vers. 376. 377.* Burgenus expedito, & *vers. 378. 379.* Tertius & Cajetanus. *vers. 380. 381.* Burgenus expedito, & *vers. 382. 383.* Tertius & Cajetanus. *vers. 384. 385.* Burgenus expedito, & *vers. 386. 387.* Tertius & Cajetanus. *vers. 388. 389.* Burgenus expedito, & *vers. 390. 391.* Tertius & Cajetanus. *vers. 392. 393.* Burgenus expedito, & *vers. 394. 395.* Tertius & Cajetanus. *vers. 396. 397.* Burgenus expedito, & *vers. 398. 399.* Tertius & Cajetanus. *vers. 400. 401.* Burgenus expedito, & *vers. 402. 403.* Tertius & Cajetanus. *vers. 404. 405.* Burgenus expedito, & *vers. 406. 407.* Tertius & Cajetanus. *vers. 408. 409.* Burgenus expedito, & *vers. 410. 411.* Tertius & Cajetanus. *vers. 412. 413.* Burgenus expedito, & *vers. 414. 415.* Tertius & Cajetanus. *vers. 416. 417.* Burgenus expedito, & *vers. 418. 419.* Tertius & Cajetanus. *vers. 420. 421.* Burgenus expedito, & *vers. 422. 423.* Tertius & Cajetanus. *vers. 424. 425.* Burgenus expedito, & *vers. 426. 427.* Tertius & Cajetanus. *vers. 428. 429.* Burgenus expedito, & *vers. 430. 431.* Tertius & Cajetanus. *vers. 432. 433.* Burgenus expedito, & *vers. 434. 435.* Tertius & Cajetanus. *vers. 436. 437.* Burgenus expedito, & *vers. 438. 439.* Tertius & Cajetanus. *vers. 440. 441.* Burgenus expedito, & *vers. 442. 443.* Tertius & Cajetanus. *vers. 444. 445.* Burgenus expedito, & *vers. 446. 447.* Tertius & Cajetanus. *vers. 448. 449.* Burgenus expedito, & *vers. 450. 451.* Tertius & Cajetanus. *vers. 452. 453.* Burgenus expedito, & *vers. 454. 455.* Tertius & Cajetanus. *vers. 456. 457.* Burgenus expedito, & *vers. 458. 459.* Tertius & Cajetanus. *vers. 460. 461.* Burgenus expedito, & *vers. 462. 463.* Tertius & Cajetanus. *vers. 464. 465.* Burgenus expedito, & *vers. 466. 467.* Tertius & Cajetanus. *vers. 468. 469.* Burgenus expedito, & *vers. 470. 471.* Tertius & Cajetanus. *vers. 472. 473.* Burgenus expedito, & *vers. 474. 475.* Tertius & Cajetanus. *vers. 476. 477.* Burgenus expedito, & *vers. 478. 479.* Tertius & Cajetanus. *vers. 480. 481.* Burgenus expedito, & *vers. 482. 483.* Tertius & Cajetanus. *vers. 484. 485.* Burgenus expedito, & *vers. 486. 487.* Tertius & Cajetanus. *vers. 488. 489.* Burgenus expedito, & *vers. 490. 491.* Tertius & Cajetanus. *vers. 492. 493.* Burgenus expedito, & *vers. 494. 495.* Tertius & Cajetanus. *vers. 496. 497.* Burgenus expedito, & *vers. 498. 499.* Tertius & Cajetanus. *vers. 500. 501.* Burgenus expedito, & *vers. 502. 503.* Tertius & Cajetanus. *vers. 504. 505.* Burgenus expedito, & *vers. 506. 507.* Tertius & Cajetanus. *vers. 508. 509.* Burgenus expedito, & *vers. 510. 511.* Tertius & Cajetanus. *vers. 512. 513.* Burgenus expedito, & *vers. 514. 515.* Tertius & Cajetanus. *vers. 516. 517.* Burgenus expedito, & *vers. 518. 519.* Tertius & Cajetanus. *vers. 520. 521.* Burgenus expedito, & *vers. 522. 523.* Tertius & Cajetanus. *vers. 524. 525.* Burgenus expedito, & *vers. 526. 527.* Tertius & Cajetanus. *vers. 528. 529.* Burgenus expedito, & *vers. 530. 531.* Tertius & Cajetanus. *vers. 532. 533.* Burgenus expedito, & *vers. 534. 535.* Tertius & Cajetanus. *vers. 536. 537.* Burgenus expedito, & *vers. 538. 539.* Tertius & Cajetanus. *vers. 540. 541.* Burgenus expedito, & *vers. 542. 543.* Tertius & Cajetanus. *vers. 544. 545.* Burgenus expedito, & *vers. 546. 547.* Tertius & Cajetanus. *vers. 548. 549.* Burgenus expedito, & *vers. 550. 551.* Tertius & Cajetanus. *vers. 552. 553.* Burgenus expedito, & *vers. 554. 555.* Tertius & Cajetanus. *vers. 556. 557.* Burgenus expedito, & *vers. 558. 559.* Tertius & Cajetanus. *vers. 560. 561.* Burgenus expedito, & *vers. 562. 563.* Tertius & Cajetanus. *vers. 564. 565.* Burgenus expedito, & *vers. 566. 567.* Tertius & Cajetanus. *vers. 568. 569.* Burgenus expedito, & *vers. 570. 571.* Tertius & Cajetanus. *vers. 572. 573.* Burgenus expedito, & *vers. 574. 575.* Tertius & Cajetanus. *vers. 576. 577.* Burgenus expedito, & *vers. 578. 579.* Tertius & Cajetanus. *vers. 580. 581.* Burgenus expedito, & *vers. 582. 583.* Tertius & Cajetanus. *vers. 584. 585.* Burgenus expedito, & *vers. 586. 587.* Tertius & Cajetanus. *vers. 588. 589.* Burgenus expedito, & *vers. 590. 591.* Tertius & Cajetanus. *vers. 592. 593.* Burgenus expedito, & *vers. 594. 595.* Tertius & Cajetanus. *vers. 596. 597.* Burgenus expedito, & *vers. 598. 599.* Tertius & Cajetanus. *vers. 600. 601.* Burgenus expedito, & *vers. 602. 603.* Tertius & Cajetanus. *vers. 604. 605.* Burgenus expedito, & *vers. 606. 607.* Tertius & Cajetanus. *vers. 608. 609.* Burgenus expedito, & *vers. 610. 611.* Tertius & Cajetanus. *vers. 612. 613.* Burgenus expedito, & *vers. 614. 615.* Tertius & Cajetanus. *vers. 616. 617.* Burgenus expedito, & *vers. 618. 619.* Tertius & Cajetanus. *vers. 620. 621.* Burgenus expedito, & *vers. 622. 623.* Tertius & Cajetanus. *vers. 624. 625.* Burgenus expedito, & *vers. 626. 627.* Tertius & Cajetanus. *vers. 628. 6*

genus ut eius in praetexto, *Cantus*, non et hoc loco Auctor erit, in mense Septembri, in feso Scenopégia: aut in feso ipso, aut propter festum ipsum per le, quod incidebat in tempore vindemiae: Vel patronymice per Gethsemane & Philistinam, intelligi Gentiles, per rurum futura h[ab]itacionis conversionis: Vel innuim laniquem Filii Dei, tamquam in torculari expiandum pro Gentilibus, toteque genere humano: qui Filius Dei ad tantam propterea gloriam quam, ut homo, effet Angelis minor, ut omnia ei subiacerent in celo, non tantum in terra: Vel denotari Ecclesiæ varias, quia olim torcularum unum templum designabat: in quibus Ecclesiæ malè legregandi tandem erant tamquam visa, sicut palea in area 9. Vel varias qualia expiaciones operum spiritualium exanimæ nostræ vinca: vel Martyres, & thos etiam, qui perlectione patiuntur: vel expiacione doctrina, ac verbis divini per prædictores: vel beneficium creationis facta mente Se- ptembris, ut esse solent, que sublimiter sit: quia de causa fecare habent dictum in adiutorio Altissimi e quo non apropinquat flagellum. Vide potest nomen H[ab]itacionis, quia soli petunt esse in Hebreo, quod existimat sit non tam loco situs, quam vi a efficacia, aliusq[ue]m. Anafitus quidem Sinita, docet esse vocem Hebreacum, que Deum significat. Sed *Expo* exprimit ab 10 El, & Christum f, esclamans in cruce 11 El, hoc est, Deus meus, Deus meus: quia sol, inquit, erat typus Christi. Non probabilem denominacionem, ut nec Elianus appellatum quasi H[ab]itacionis, quod curu yestis le- gimus, sicut & soli curu sattingatur.

PSALMUS OCTAVUS.

In finem pro torcularibus, Psalmus David.

- 1 Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra.
- 2 Quoniam elevata est magnificencia tua super caelos.
- 3 Ex ore infantium & lactantium perfecisti laudem propter inimicos tuos, ut destruxis inimicum & ultorem.
- 4 Quoniam video celos tuos opera digitorum tuorum: lunam & stellas, qua tu fundasti.
- 5 Quid est homo, qui memor es ejus? aut filius hominis, quoniam visitas eum?
- 6 Minuisti eum paulo minus ab angelis, gloria & honore coronaisti eum.
- 7 Et constitutus eum super opera manuum tuarum.
- 8 Omnia subiectisti sub pedibus ejus, oves & boves universas: insuper & pecora campi.
- 9 Volucres coeli, & pisces maris, qui perambulant levitas maris.
- 10 Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra.

TITULUS.

vers. 1.) In finem pro torcularibus, Psalmus David.

Tra difficultas est quid sit, pro torcularibus נָתַתְנָה תְּהִלָּה. Opiniones de hoc sunt, vel esse instrumentum musicum ex Gethphilistiorum civitatibus allatum, ac forsan ibi inventum, aut à David excoigitum, pertinet ut cum lyra dicitur Lestibum, Phrygium, Lydum instrumentum, &c. salato Macedonia & vulgo, la Pavana: vel quod compoerunt David hunc Psalmum, quum veritate profugis in torcularibus Phœnitionum, apud eos erat Geth loci nomen vel Hebrewum vocabulum נָתַתְנָה, & aliis, vana, ien, 1. Ite, apud Nomen Dei varie in Scripturis.

A R G U M E N T U M.

Quis Christus p[ro]p[ter]e, de le, ac Paulus ter, citat hunc Psalmum de Christo, neas est ambigere de Christo sermonem esse in illo Laudatur Dei Sapientia, potentia, benignitas in mundi guidem conditione, fed in primis in humana natura amplificatione, quae parvus ab Apollonius Achis regem quoque Geth t, decurritus ad catharum (qua vulgo inde, ut putare, derivata vocem ab Hebrew, gairaria) hunc Psalmus fuerit: aut quia datus est decendantus Obedientem Geth: aut quia instrumentum torcularis formam habeat m: Vel in indicati vindemiam, pro qua, ad agendas Deo gratias, re-

significabitur, in illis contineri voces latitiae, laudem / a redemptionis, quæ tanto pretio constat& belli, quo nos Diabolus mancipia libertate donavit, & siens servos suos & liberæ donationis, quum ei nos in baptismo mancipavimus. Solus libertè detrectat dominum Dei homo a[ll]ia creatura temper seruit & obediunt, & quando vult, carum ordinem immutat.

Quam admirabile est nomen tuum.] Non Hebrei tantum de suo illo quod tetragrammaton vocant nomine inefabilis Dei, sed & Plato quoque idem in generis sensu, esse inefabile, ut Eusebius, restatur. Didicerat id ille fortan ex Jndzis, quos & Dio Cassius scribit collisse unum Deum, quem arbitrabantur apparet, ut illi dicit, ineffabilem & invisibilem, Ethnici item poetæ, aliquip magna cautione nomina usurpabant Deorum, formidantes ne quaprum grato illos indigent. Unde formula illa sacra, de qua Servius *Supp[er] omnipotens*, seu quo alio nomine appellari volueris, Exempla probet Bochus post Brissonium t.

Quam admirabile,) Illud, quoniam, si נָתַתְנָה, admirans est, atque pertinet, non ad collationem, sed ad intentionem. Hieronymus Quam grande est nomen tuum, cuius etiam Graecæ lectionis meminit Chrysostom, τι τοπος οντος. Ch[ristianus] dicit: Quam excellens & laudabilis. Alibi dicitur nam magnum & magnificum est נָתַתְנָה adit, magnus potens, excellens. Veritatem quando interpres estimat & magnificum z: hoc autem loco etiam Felix, terrible. Magnitudo admirationis, hac terrorum genit. Putat idem Chrysostomus his verbis, & Psalmo, implore David, quod in prioris fine promiserat. Confitebor Domino secundum justitiam ejus, & psallam nomini Domini altissimi. Et quum initio ejusdem dixisset in singulari: Domine Deus meus: hic dicit in plurali: Domine Dominus noster. Praeterea infert: Si nomen ipsum Dei adeo mirabile est, multo magis naturam ejus incomprehensibilem esse. De nomine Tetragrammaton ac de Iehu poscent exempli, & ostendit verba ista; atque docerunt quam sit mirabilis, & quomodo in lege nova nomina sita, & Adonis haec non manifestata a, sed venientia de longinquitate in Psalmum XXXIII. docet נָתַתְנָה Jehovah, quoniam תְּהִלָּה Adonai conjugatur, habere puncta nominis נָתַתְנָה Elobim: aliqui quoniam est ilolum, illa que iuncti dicitur; נָתַתְנָה Adonai. Affer quidem exempla. Sed hoc loco legimus in utroque נָתַתְנָה Jehovah וְנָתַתְנָה Adonai: eadem puncta, que utriverso sum solent adiungi נָתַתְנָה Jehovah וְנָתַתְנָה Adonai. Bellarminus in exercitatione in Psalmum XXXIII. docet נָתַתְנָה Jehovah, quoniam תְּהִלָּה Adonai conjungitur, habere puncta nominis נָתַתְנָה Elobim: aliqui quoniam est ilolum, illa que iuncti dicitur; נָתַתְנָה Adonai. Affer quidem exempla. Sed hoc loco legimus in utroque נָתַתְנָה Jehovah וְנָתַתְנָה Adonai: eadem puncta, que utriverso sum solent adiungi נָתַתְנָה Jehovah וְנָתַתְנָה Adonai. Non cessat quidem ad iteratione, quia vocatur Christus admirabilis: & non forte turbat, sed parentes ipsiems illius erant super eo mirantes b, atque in Beatitude Seraphim, qui pre administratione velant alis facies i, & facies principalem mirantur eum k: Tamen est redditum multo familiarius notiusque nomen Dei, & quod erat antea terrible l, effusum est sicut oleum m: & id fecit sicut olivam ubereum, pulchram, fructiferam, speciosam n. Jam definunt Angelis live in fine, in Dei respondere persona o. Cur quis nomen tuum, quod sit mirabile? Christus jubet nos petere, ut sanctificetur p, hoc est, ut ejus sanctitas, & maiestas agnoscatur, colaturque quoniam cum venerabiliter invocatur q. Egregie ostendit Bonaventura, quo pacificus Christus nascens, proficiens state, docens, tacens, agens perlativis Hebrei. Eadem vis in alio Psalmi m: Domini habens admirabilem administrationem affecto circa res divinas dicitur. Domini exitus mortis, id est, summi Domini. Opportune autem Domini terminus ponitur hoc loco, ubi beneficium illius hominis commemorandum est praefecture super omnia res creata, ne in superbiam affteratur. Deus mens nemo recte dixerit, ambrosius n, nisi qui defert Deo plenaria reverentia, & pietatis affectum. Obseruatorum, Ecclæsiæ in Orationibus Deum appellare nomine Dei vel Domini, addendo illa epitheta, extremitate, sempiterni, misericordis, omnipotentis. Extremi horum præcipue consideratio quidlibet petendi fiduciam partit, ipmque impetranda. In Scripturis aliquando præcise ponitur nomen Dei, vel Domini: nonnumquam exercitum, five Sabaoth, & virtutum: præterea ultimum, dominantium, mortis, & vite, celi æterre; item magis contractæ ad homines. Dominus universæ carnis omnis Spiritus hostis tandem generalius, dominus omnium. Deo dominum convenit iure creationis summe sapientia omniisque perfectionis. (Quosdam Philosophus, ad dominandum natos hac de causa scribit nosi-

vers. 2.) Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra? Quoniam elevata est magnificencia tua super celos.

Qui admirans epiphonem Dominum cunctum terum, sed hominum ramen potissimum, qui colunt eum, & quorum potiorum illi ratione dicit, extollit David, dicens longe latente per omnem terram celebrari nomen ipsius vel faleum tantu illius potentie. Sapientia, bonitas sue operibus elicere ab omnibus admirationem, & laudem. Verum in celo eadem ista maxime conspicit: quoniam quis eum incolunt Beati, in eadem admiratio defixi comprehendere nequeant.

Alias expositiones artigemus declarando singulas partes. Ambrosius adducit Psalmum istum in exemplum perfectæ orationis, quæ concinat laudem Dei vel obsecrationem, tum orationem, postulationem, gratiarum actionem f. Rupertus, in eodem ostendit abolitissima, juxta precepta Rhetorum, argumentationis partes, propositionem, rationem, confirmationem, exornationem, complexionem.

Domine Dominus noster.] Hieronymus: Domine dominus noster, videbet ut utrobius causa exprimatur. Est enim, ut Caiodorus, contra ultimam vocativam, ut Domine, Nominatus Domine adiungens, per Syllabis. Monet autem in Commentario idem Hieronymus primum nomen esse illud deponit ineffabile נָתַתְנָה Jehovah, secundum נָתַתְנָה Adonai. Bellarminus in exercitatione in Psalmum XXXIII. docet נָתַתְנָה Jehovah, quoniam תְּהִלָּה Adonai conjungitur, habere puncta nominis נָתַתְנָה Elobim: aliqui quoniam est ilolum, illa que iuncti dicitur; נָתַתְנָה Adonai. Affer quidem exempla. Sed hoc loco legimus in utroque נָתַתְנָה Jehovah וְנָתַתְנָה Adonai: eadem puncta, que utriverso sum solent adiungi נָתַתְנָה Jehovah וְנָתַתְנָה Adonai. Non cessat quidem ad iteratione, quia vocatur Christus admirabilis: & non forte turbat, sed parentes ipsiems illius erant super eo mirantes b, atque in Beatitude Seraphim, qui pre administratione velant alis facies i, & facies principalem mirantur eum k: Tamen est redditum multo familiarius notiusque nomen Dei, & quod erat antea terrible l, effusum est sicut oleum m: & id fecit sicut olivam ubereum, pulchram, fructiferam, speciosam n. Jam definunt Angelis live in fine, in Dei respondere persona o. Cur quis nomen tuum, quod sit mirabile? Christus jubet nos petere, ut sanctificetur p, hoc est, ut ejus sanctitas, & maiestas agnoscatur, colaturque quoniam cum venerabiliter invocatur q. Egregie ostendit Bonaventura, quo pacificus Christus nascens, proficiens state, docens, tacens, agens perlativis Hebrei. Eadem vis in alio Psalmi m: Domini habens admirabilem administrationem affecto circa res divinas dicitur. Domini exitus mortis, id est, summi Domini. Opportune autem Domini terminus ponitur hoc loco, ubi beneficium illius hominis commemorandum est praefecture super omnia res creata, ne in superbiam affteratur. Deus mens nemo recte dixerit, ambrosius n, nisi qui defert Deo plenaria reverentia, & pietatis affectum. Obseruatorum, Ecclæsiæ in Orationibus Deum appellare nomine Dei vel Domini, addendo illa epitheta, extremitate, sempiterni, misericordis, omnipotentis. Extremi horum præcipue consideratio quidlibet petendi fiduciam partit, ipmque impetranda. In Scripturis aliquando præcise ponitur nomen Dei, vel Domini: nonnumquam exercitum, five Sabaoth, & virtutum: præterea ultimum, dominantium, mortis, & vite, celi æterre; item magis contractæ ad homines. Dominus universæ carnis omnis Spiritus hostis tandem generalius, dominus omnium. Deo dominum convenit iure creationis summe sapientia omniisque perfectionis. (Quosdam Philosophus, ad dominandum natos hac de causa scribit nosi-

vers. 2.) Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra? Hieronymus: Quoniam grande est nomen tuum, cuius etiam Graecæ lectionis meminit Chrysostom, τι τοπος οντος. Ch[ristianus] dicit: Quam excellens & laudabilis. Alibi dicitur nam magnum u, & magnificum z: est נָתַתְנָה adit, magnus potens, excellens. Veritatem quando interpres estimat & magnificum z: hoc autem loco etiam Felix, terrible. Magnitudo admirationis, hac terrorum generis. Putat idem Chrysostomus his verbis, & Psalmo, implore David, quod in prioris fine promiserat. Confitebor Domino secundum justitiam ejus, & psallam nomini Domini altissimi. Et quum initio ejusdem dixisset in singulari: Domine Deus meus: hic dicit in plurali: Domine Dominus noster. Praeterea infert: Si nomen ipsum Dei adeo mirabile est, multo magis naturam ejus incomprehensibilem esse. De nomine Tetragrammaton ac de Iehu poscent exempli, & ostendit verba ista; atque docerunt quam sit mirabilis, & quomodo in lege nova nomina sita, & Adonis haec non manifestata a, sed venientia de longinquitate in Psalmum XXXIII. docet נָתַתְנָה Jehovah, quoniam תְּהִלָּה Adonai conjungitur, habere puncta nominis נָתַתְנָה Elobim: aliqui quoniam est ilolum, illa que iuncti dicitur; נָתַתְנָה Adonai. Affer quidem exempla. Sed hoc loco legimus in utroque נָתַתְנָה Jehovah וְנָתַתְנָה Adonai: eadem puncta, que utriverso sum solent adiungi נָתַתְנָה Jehovah וְנָתַתְנָה Adonai. Non cessat quidem ad iteratione, quia vocatur Christus admirabilis: & non forte turbat, sed parentes ipsiems illius erant super eo mirantes b, atque in Beatitude Seraphim, qui pre administratione velant alis facies i, & facies principalem mirantur eum k: Tamen est redditum multo familiarius notiusque nomen Dei, & quod erat antea terrible l, effusum est sicut oleum m: & id fecit sicut olivam ubereum, pulchram, fructiferam, speciosam n. Jam definunt Angelis live in fine, in Dei respondere persona o. Cur quis nomen tuum, quod sit mirabile? Christus jubet nos petere, ut sanctificetur p, hoc est, ut ejus sanctitas, & maiestas agnoscatur, colaturque quoniam cum venerabiliter invocatur q. Egregie ostendit Bonaventura, quo pacificus Christus nascens, proficiens state, docens, tacens, agens perlativis Hebrei. Eadem vis in alio Psalmi m: Domini habens admirabilem administrationem affecto circa res divinas dicitur. Domini exitus mortis, id est, summi Domini. Opportune autem Domini terminus ponitur hoc loco, ubi beneficium illius hominis commemorandum est praefecture super omnia res creata, ne in superbiam affteratur. Deus mens nemo recte dixerit, ambrosius n, nisi qui defert Deo plenaria reverentia, & pietatis affectum. Obseruatorum, Ecclæsiæ in Orationibus Deum appellare nomine Dei vel Domini, addendo illa epitheta, extremitate, sempiterni, misericordis, omnipotentis. Extremi horum præcipue consideratio quidlibet petendi fiduciam partit, ipmque impetranda. In Scripturis aliquando præcise ponitur nomen Dei, vel Domini: nonnumquam exercitum, five Sabaoth, & virtutum: præterea ultimum, dominantium, mortis, & vite, celi æterre; item magis contractæ ad homines. Dominus universæ carnis omnis Spiritus hostis tandem generalius, dominus omnium. Deo dominum convenit iure creationis summe sapientia omniisque perfectionis. (Quosdam Philosophus, ad dominandum natos hac de causa scribit nosi-

vers. 2.) Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra? Hieronymus: Quoniam grande est nomen tuum, cuius etiam Graecæ lectionis meminit Chrysostom, τι τοπος οντος. Ch[ristianus] dicit: Quam excellens & laudabilis. Alibi dicitur nam magnum u, & magnificum z: est נָתַתְנָה adit, magnus potens, excellens. Veritatem quando interpres estimat & magnificum z: hoc autem loco etiam Felix, terrible. Magnitudo admirationis, hac terrorum generis. Putat idem Chrysostomus his verbis, & Psalmo, implore David, quod in prioris fine promiserat. Confitebor Domino secundum justitiam ejus, & psallam nomini Domini altissimi. Et quum initio ejusdem dixisset in singulari: Domine Deus meus: hic dicit in plurali: Domine Dominus noster. Praeterea infert: Si nomen ipsum Dei adeo mirabile est, multo magis naturam ejus incomprehensibilem esse. De nomine Tetragrammaton ac de Iehu poscent exempli, & ostendit verba ista; atque docerunt quam sit mirabilis, & quomodo in lege nova nomina sita, & Adonis haec non manifestata a, sed venientia de longinquitate in Psalmum XXXIII. docet נָתַתְנָה Jehovah, quoniam תְּהִלָּה Adonai conjungitur, habere puncta nominis נָתַתְנָה Elobim: aliqui quoniam est ilolum, illa que iuncti dicitur; נָתַתְנָה Adonai. Affer quidem exempla. Sed hoc loco legimus in utroque נָתַתְנָה Jehovah וְנָתַתְנָה Adonai: eadem puncta, que utriverso sum solent adiungi נָתַתְנָה Jehovah וְנָתַתְנָה Adonai. Non cessat quidem ad iteratione, quia vocatur Christus admirabilis: & non forte turbat, sed parentes ipsiems illius erant super eo mirantes b, atque in Beatitude Seraphim, qui pre administratione velant alis facies i, & facies principalem mirantur eum k: Tamen est redditum multo familiarius notiusque nomen Dei, & quod erat antea terrible l, effusum est sicut oleum m: & id fecit sicut olivam ubereum, pulchram, fructiferam, speciosam n. Jam definunt Angelis live in fine, in Dei respondere persona o. Cur quis nomen tuum, quod sit mirabile? Christus jubet nos petere, ut sanctificetur p, hoc est, ut ejus sanctitas, & maiestas agnoscatur, colaturque quoniam cum venerabiliter invocatur q. Egregie ostendit Bonaventura, quo pacificus Christus nascens, proficiens state, docens, tacens, agens perlativis Hebrei. Eadem vis in alio Psalmi m: Domini habens admirabilem administrationem affecto circa res divinas dicitur. Domini exitus mortis, id est, summi Domini. Opportune autem Domini terminus ponitur hoc loco, ubi beneficium illius hominis commemorandum est praefecture super omnia res creata, ne in superbiam affteratur. Deus mens nemo recte dixerit, ambrosius n, nisi qui defert Deo plenaria reverentia, & pietatis affectum. Obseruatorum, Ecclæsiæ in Orationibus Deum appellare nomine Dei vel Domini, addendo illa epitheta, extremitate, sempiterni, misericordis, omnipotentis. Extremi horum præcipue consideratio quidlibet petendi fiduciam partit, ipmque impetranda. In Scripturis aliquando præcise ponitur nomen Dei, vel Domini: nonnumquam exercitum, five Sabaoth, & virtutum: præterea ultimum, dominantium, mortis, & vite, celi æterre; item magis contractæ ad homines. Dominus universæ carnis omnis Spiritus hostis tandem generalius, dominus omnium. Deo dominum convenit iure creationis summe sapientia omniisque perfectionis. (Quosdam Philosophus, ad dominandum natos hac de causa scribit nosi-

vers. 2.) Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra? Hieronymus: Quoniam grande est nomen tuum, cuius etiam Graecæ lectionis meminit Chrysostom, τι τοπος οντος. Ch[ristianus] dicit: Quam excellens & laudabilis. Alibi dicitur nam magnum u, & magnificum z: est נָתַתְנָה adit, magnus potens, excellens. Veritatem quando interpres estimat & magnificum z: hoc autem loco etiam Felix, terrible. Magnitudo admirationis, hac terrorum generis. Putat idem Chrysostomus his verbis, & Psalmo, implore David, quod in prioris fine promiserat. Confitebor Domino secundum justitiam ejus, & psallam nomini Domini altissimi. Et quum initio ejusdem dixisset in singulari: Domine Deus meus: hic dicit in plurali: Domine Dominus noster. Praeterea infert: Si nomen ipsum Dei adeo mirabile est, multo magis naturam ejus incomprehensibilem esse. De nomine Tetragrammaton ac de Iehu poscent exempli, & ostendit verba ista; atque docerunt quam sit mirabilis, & quomodo in lege nova nomina sita, & Adonis haec non manifestata a, sed venientia de longinquitate in Psalmum XXXIII. docet נָתַתְנָה Jehovah, quoniam תְּהִלָּה Adonai conjungitur, habere puncta nominis נָתַתְנָה Elobim: aliqui quoniam est ilolum, illa que iuncti dicitur; נָתַתְנָה Adonai. Affer quidem exempla. Sed hoc loco legimus in utroque נָתַתְנָה Jehovah וְנָתַתְנָה Adonai: eadem puncta, que utriverso sum solent adiungi נָתַתְנָה Jehovah וְנָתַתְנָה Adonai. Non cessat quidem ad iteratione, quia vocatur Christus admirabilis: & non forte turbat, sed parentes ipsiems illius erant super eo mirantes b, atque in Beatitude Seraphim, qui pre administratione velant alis facies i, & facies principalem mirantur eum k: Tamen est redditum multo familiarius notiusque nomen Dei, & quod erat antea terrible l, effusum est sicut oleum m: & id fecit sicut olivam ubereum, pulchram, fructiferam, speciosam n. Jam definunt Angelis live in fine, in Dei respondere persona o. Cur quis nomen tuum, quod sit mirabile? Christus jubet nos petere, ut sanctificetur p, hoc est, ut ejus sanctitas, & maiestas agnoscatur, colaturque quoniam cum venerabiliter invocatur q. Egregie ostendit Bonaventura, quo pacificus Christus nascens, proficiens state, docens, tacens, agens perlativis Hebrei. Eadem vis in alio Psalmi m: Domini habens admirabilem administrationem affecto circa res divinas dicitur. Domini exitus mortis, id est, summi Domini. Opportune autem Domini terminus ponitur hoc loco, ubi beneficium illius hominis commemorandum est praefecture super omnia res creata, ne in superbiam affteratur. Deus mens nemo recte dixerit, ambrosius n, nisi qui defert Deo plenaria reverentia, & pietatis affectum. Obseruatorum, Ecclæsiæ in Orationibus Deum appellare nomine Dei vel Domini, addendo illa epitheta, extremitate, sempiterni, misericordis, omnipotentis. Extremi horum præcipue consideratio quidlibet petendi fiduciam partit, ipmque impetranda. In Scripturis aliquando præcise ponitur nomen Dei, vel Domini: nonnumquam exercitum, five Sabaoth, & virtutum: præterea ultimum, dominantium, mortis, & vite, celi æterre; item magis contractæ ad homines. Dominus universæ carnis omnis Spiritus hostis tandem generalius, dominus omnium. Deo dominum convenit iure creationis summe sapientia omniisque perfectionis. (Quosdam Philosophus, ad dominandum natos hac de causa scribit nosi-

vers. 2.) Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra? Hieronymus: Quoniam grande est nomen tuum, cuius etiam Graecæ lectionis meminit Chrysostom, τι τοπος οντος. Ch[ristianus] dicit: Quam excellens & laudabilis. Alibi dicitur nam magnum u, & magnificum z: est נָתַתְנָה adit, magnus potens, excellens. Veritatem quando interpres estimat & magnificum z: hoc autem loco etiam Felix, terrible. Magnitudo admirationis, hac terrorum generis. Putat idem Chrysostomus his verbis, & Psalmo, implore David, quod in prioris fine promiserat. Confitebor Domino secundum justitiam ejus, & psallam nomini Domini altissimi. Et quum initio ejusdem dixisset in singulari: Domine Deus meus: hic dicit in plurali: Domine Dominus noster. Praeterea infert: Si nomen ipsum Dei adeo mirabile est, multo magis naturam ejus incomprehensibilem esse. De nomine Tetragrammaton ac de Iehu poscent exempli, & ostendit verba ista; atque docerunt quam sit mirabilis, & quomodo in lege nova nomina sita, & Adonis haec non manifestata a, sed venientia de longinquitate in Psalmum XXXIII. docet נָתַתְנָה Jehovah, quoniam תְּהִלָּה Adonai conjungitur, habere puncta nominis נָתַתְנָה Elobim: aliqui quoniam est ilolum, illa que iuncti dicitur; נָתַתְנָה Adonai. Affer quidem exempla. Sed hoc loco legimus in utroque נָתַתְנָה Jehovah וְנָתַתְנָה Adonai: eadem puncta, que utriverso sum solent adiungi נָתַתְנָה Jehovah וְנָתַתְנָה Adonai. Non cessat quidem ad iteratione, quia vocatur Christus admirabilis: & non forte turbat, sed parentes ipsiems illius erant super eo mirantes b, atque in Beatitude Seraphim, qui pre administratione velant alis facies i, & facies principalem mirantur eum k: Tamen est redditum multo familiarius notiusque nomen Dei, & quod erat antea terrible l, effusum est sicut oleum m: & id fecit sicut olivam ubereum, pulchram, fructiferam, speciosam n. Jam definunt Angelis live in fine, in Dei respondere persona o. Cur quis nomen tuum, quod sit mirabile? Christus jubet nos petere, ut sanctificetur p, hoc est, ut ejus sanctitas, & maiestas agnoscatur, colaturque quoniam cum venerabiliter invocatur q. Egregie ostendit Bonaventura, quo pacificus Christus nascens, proficiens state, docens, tacens, agens perlativis Hebrei. Eadem vis in alio Psalmi m: Domini habens admirabilem administrationem affecto circa res divinas dicitur. Domini exitus mortis, id est, summi Domini. Opportune autem Domini terminus ponitur hoc loco, ubi beneficium illius hominis commemorandum est praefecture super omnia res creata, ne in superbiam affteratur. Deus mens nemo recte dixerit, ambrosius n, nisi qui defert Deo plenaria reverentia, & pietatis affectum. Obseruatorum, Ecclæsiæ in Orationibus Deum appellare nomine Dei vel Domini, addendo illa epitheta, extremitate, sempiterni, misericordis, omnipotentis. Extremi horum præcipue consideratio quidlibet petendi fiduciam partit, ipmque impetranda. In Scripturis aliquando præcise ponitur nomen Dei, vel Domini: nonnumquam exercitum, five Sabaoth, & virtutum: præterea ultimum, dominantium, mortis, & vite, celi æterre; item magis contractæ ad homines. Dominus universæ carnis omnis Spiritus hostis tandem generalius, dominus omnium. Deo dominum convenit iure creationis summe sapientia omniisque perfectionis. (Quosdam Philosophus, ad dominandum natos hac de causa scribit nosi-

vers. 2.) Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra? Hieronymus: Quoniam grande est nomen tuum, cuius etiam Graecæ lectionis meminit Chrysostom, τι τοπος οντος. Ch[ristianus] dicit: Quam excellens & laudabilis. Alibi dicitur nam magnum u, & magnificum z: est נָתַתְנָה adit, magnus potens, excellens. Veritatem quando interpres estimat & magnificum z: hoc autem loco etiam Felix, terrible. Magnitudo admirationis, hac terrorum generis. Putat idem Chrysostomus his verbis, & Psalmo, implore David, quod in prioris fine promiserat. Confitebor Domino secundum justitiam ejus, & psallam nomini Domini altissimi. Et quum initio ejusdem dixisset in singulari: Domine Deus meus: hic dicit in plurali: Domine Dominus noster. Praeterea infert: Si nomen ipsum Dei adeo mirabile est, multo magis naturam ejus incomprehensibilem esse. De nomine Tetragrammaton ac de Iehu poscent exempli, & ostendit verba ista; atque docerunt quam sit mirabilis, & quomodo in lege nova nomina sita, & Adonis haec non manifestata a,